

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle kielitutkintoja koskevan lainsäädännön muuttamisesta**Viite: HE 102/2025 vp**

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää kunnioittavasti seuraavaa.

Esityksellä ehdotetaan muutettavaksi yleisistä kielitutkinnoista annettua lakia ja julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annettua lakia. Esityksen tavoitteena on, että kielitutkintojen järjestelmä vastaisi paremmin kasvavien osallistujamäärien tarpeisiin osoittaa kielitaito kielitutkinnolla erilaisia tarkoituksia varten. Kielitestillä todennettava erityisen hyvä suomen tai ruotsin taito liittyy myös oleskeluluvan edellytyksiin.

Unifi kannattaa yleisten kielitutkintojen suorittamisen mahdollistamista osakokeina. Tällä tavoitteellaan kielitutkintojärjestelmän joustavoittamista. Unifi kannattaa myös ehdotusta nykyisen valtionhallinnon kielitutkintojärjestelmän lakkauttamisesta ja sulauttamisesta osaksi yleisiä kielitutkintoja. Tässä on huomioitava siirtymävaiheen toimivuus ja riittävä siirtymäaika.

Unifi pitää hyvänä todistuksen saamisen mahdollisuutta osakokeista tai osakokeiden kokonaisuudesta. On tärkeää, että testikapasiteetti ja kokeiden saatavuus mahdollistavat osakokeiden suorittamisen kohtuullisen aikajänteen sisällä.

Uudet kielitutkintojen käyttötarkoitukset todennäköisesti lisäävät kielitutkintojen suorittajamääriä moninkertaisesti. Unifi esittää huolensa kielitutkintojen nykyisestäkin saatavuudesta. Kielitutkintoja on pystyttävä tarjoamaan nykyistä huomattavasti enemmän, riittävän usein ja alueellisesti kattavasti. Kielitutkintojen suorittamisen mahdollisuuksien tulee tukea mm. työllistymistä ja oleskeluluvan saamista.

Kielitutkintojen digitaalinen kehittäminen on tarpeellista laatu huomioiden. Unifi pitää hyvänä sitä, että tutkintotodistuksen sähköinen tiedoksianto ja sähköiset todistukset tulevat mahdollisiksi Oma Opintopolku -järjestelmän kautta nykyisen yleislainsäädännön mahdollistamana. Unifi pitää hyvänä myös sitä, että tiedot tutkintosuorituksista voitaisiin jatkossa siirtää Opetushallitukselta suoraan sähköisesti niille viranomaisille, jotka edellyttävät kielitaidon osoittamista esimerkiksi oleskelulupaa, kansalaisuutta, opiskelijavalintoja, työmarkkinatuen kielilisää tai viranhakua varten. Mikäli esimerkiksi tekoälyä halutaan hyödyntää kielitutkintojen toteutuksessa, tämä vaatii huolellista kehitystyötä ja tutkittua tietoa. Puhumisen ja kirjoittamisen luotettava arviointi on vielä toistaiseksi luontevinta tehdä ihmistyönä.

Tietosuojan kannalta tehtyt tarkennukset ovat tarpeellisia. Unifi pitää hyvänä sitä, että arvioijien tietojen tallentaminen tutkintorekisteriin poistettiin annetusta esityksestä. Arvioijatietojen julkaiseminen voisi aiheuttaa arvioijille turvallisuusriskin. Oppijanumeron tallentaminen henkilötunnuksen sijasta olisi yhdenmukainen käytäntö muiden Opetushallituksen ylläpitämien opetuksen ja koulutuksen rekisterien ja tietovarantojen

kanssa. Viranomaisilla olisi edelleen mahdollisuus hakea tarvitsemansa tiedot oppijanumerorekisterin kautta. Myös osallistujien sukupuolitiedon säilyminen on tarpeellista sekä tutkinnon laadunvalvonnan että yhteiskunnallisen tiedonkeruun kannalta mm. maahanmuuttaneiden naisten asemaan liittyen.

Unifi kannattaa ehdotettua säännöstä, joka velvoittaisi antamaan tutkinnon suorittajalle tiedon arvosteluperusteiden soveltamisesta mutta ei suoraan testimateriaaliin sisältyviä tehtävänantoja ja koekysymyksiä. Lisäksi arvosteluperusteiden säädettävä 14 päivän aikaraja tulosten saamisesta on tarpeellinen.

Kielitutkinnon järjestäjää koskevan sopimuksen purkamista koskevan säännöksen säilyttäminen laissa on tarpeellista.

Unifi kannattaa sitä, että asetusten yksityiskohdista kuullaan vielä sidosryhmiä, kuten yliopistoja, tarkemmin ennen asetusten antamista, jotta niitä koskevasta sääntelystä saataisiin mahdollisimman selkeä ja tarkoituksenmukainen. Mahdollisuutta osoittaa kielitaitoa korkeakouluopinnoissa nykyistä laajemmin on syytä selvittää erikseen yliopistoja kuullen.

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry, Finlands universitetsrektorers råd Unifi rf

Ilkka Niemelä
puheenjohtaja

Heikki Holopainen
toiminnanjohtaja